

Franciaország s nyitva állt előtte az ismeretlen, felfedezésre, kiaknázásra váró felosztatlan világ. Japán étvágya nagy ugyan, de husz versenytárral áll szemben s azok mindegyikének nemcsak étvágya van, de hegyes fogai is. Japánnak egyetlen helyzeti előnye, hogy egyedül van Távolkeleten s hogy szomszédja a négyszázmilliós, védtelen, békés Kína, amely könnyű préda és a sors által kijelölt gyarmat Japán számára, úgy tűnik: csak ki kell nyujtania kezét utána.

Japán éppen ezt kíséri meg, kegyetlenül, durván s hangzatos jeliszavak kíséretében. Freda Utley bizik abban, hogy kudarcot fog vallani. Kudarcot, mert alábecsüli ellenfelét. A hiúság és az elbizakodottság veszélyes hibája a politikának. Emellett Japánnak tulajdonképpen nincs kormánya. Élén olyan császár áll, aki alig más valamilyen bálványnál, a tényleges hatalom pedig a katonák kezében van. A tisztek a bankárookra támaszkodnak s velük szemben nyomorgó, elkeseredett néptömeg, melynek elégedetlensége az első balsiker esetén ki fog robbanni. Ez lenne Japán másik, gondosan rejtett arca: kemény, barázdás arc, mely a gyengébb megvetését, eszeveszett nagyravágyást fejez ki. A maszk egyelőre harcias, támadó, de nem tudni, hogy a fenyegető kifejezés mögül, mikor tűnik elő a tehetetlenség, a kétségbeesés és az összeomlás fintora. (i. a.)

D. WESTERMANN: NOIRS ET BLANCS EN AFRIQUE. (Payot. Paris. 1938)

A szerző, aki az *Afrikai Nyelvek és Civilizációk* intézetének igazgatója, határozott célt tűz maga elé: felhívni az olvasó figyelmét azokra a bonyolult kérdésekre, melyek Afrikában, (s különösen Nyugatafrikában, melyet a szerző tüzetesen ismer) a fehérek és feketék érintkezése folytán felmerülnek. A probléma tudományos vizsgálatának meg kell könnyítenie a gyakorlati megoldást.

A könyv számos kérdést tárgyal: az afrikai fajokat, a néger szellemiségét, a feketék gazdasági életét, családi életüket, a csoport és egyén viszonyát, a kormányzást, a vallást, a nevelést és hittérítést, a nyelvet, a néger közösségek szétzúllásának és újjáalakulásának kérdését s a fajok összeütközéseit Afrikában. Ugy véli, hogy a néger nem alacsonyabbrendű a fehérnél, ami fejlődésre való képességét illeti. „Bármennyire jótékonyak is — írja — nem a tanítás s az előrelátó intézkedések azok, amik egy faj érettségét előidézik. A néger jövője az egész fekete világ-részen magának a négernek a kezében van.“ (267. o.)

Mit kellene a fehéreknek tenniük? A hódolat, mellyel szerző, a berlini egyetem tanára, ezen a ponton a haladás igazi híveinek adózik, fölötte tanulságos: „Csak ezeknél találunk embereket, akik a négert magukkal teljesen egyenlőnek tekintik és semmi megkülönböztetést nem tesznek, mint az összes többiek, beleértve a keresztényeket is.“ (240. o.)

Westermann könyvének ismerete mindenkinek szükséges, aki gyarmati problémák iránt érdeklődik.

ANTON REITHINGER: LE VISAGE ÉCONOMIQUE DE L'EUROPE.

(Payot. Paris. 1938)

Henry Hauser legutóbbi könyvében, *Economie et Diplomatie* (Sirey 1937), újból és sok szellemmel állítja: „gyerekjáték lenne kimutatni, hogy a világtörténelemnek különböző ürtügyekkel viselt nagy háborui lényegükben kereskedelmi utakért, piacokért, nyersanyagszerzésért, a vámhatárok csökkenéséért vagy emelkedéséért folytatott háborúk voltak.“ És természetes, hogy a nemzetközi erők feszültsége vagy csoportosulása, melyeknek jelenleg tanui vagyunk, hasonló elfogultságokban